

انتشارات انصار امام مهدی علیه السلام

پاسخ‌های فقهی

(کتاب نماز)

پاسخ‌های وصی و فرستاده‌ی امام مهدی علیه السلام

سید احمد الحسن علیه السلام

گردآوری و تنظیم

علا سالم

مترجم

گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی علیه السلام

نام کتاب	پاسخ‌های فقهی
نویسنده	احمد الحسن <small>رحمته الله علیه</small>
گردآوری و تنظیم	علا سالم
مترجم	گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی <small>رحمته الله علیه</small>
نوبت انتشار	دوم
تاریخ انتشار	۱۳۹۵
کد کتاب	۱۰۴/۱
ویرایش ترجمه	اول

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص دعوت مبارک

سید احمد الحسن رحمته الله علیه به تارنماهای زیر مراجعه نمایید .

www.almahdyoon.co/ir

www.almahdyoon.co

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پاسخ‌های فقهی

کتاب نماز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و صلی الله علی محمد و آله الطاهرين الائمه و المهديين و سلم تسليماً

از حارث بن مغیره نصری روایت شده است: به ابو عبد الله (علیه السلام) عرض کردم: امام قائم (علیه السلام) با چه چیزی شناخته می‌شود؟ حضرت فرمود: «با سکینه و وقار». عرض کردم: و با چه ابزاری؟ فرمود: «او را با حلال و حرام می‌شناسی، و این که مردم به او نیازمندند و او به احدی نیازمند نیست، و سلاح رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نزد او می‌باشد». گفتم: آیا او جز وصی فرزند وصی خواهد بود؟ فرمود: «جز این نخواهد بود که او وصی و فرزند وصی می‌باشد»^(۱).

در پرتو این راه آشکار و روشن الهی - که آل محمد (علیهم السلام) در شناساندن امام قائم (علیه السلام) تبیین فرموده‌اند ۱۶۹ پرسشی را که به طور معمول بیش‌تر مردم مبتلا به آن‌ها می‌باشند به انصار خداوند - انصار امام مهدی (علیه السلام) - تقدیم می‌کنم؛ پرسش‌هایی که در رابطه با احکام نماز به سید احمد الحسن (علیه السلام) ارایه شده و مضمون بیش‌ترشان در فصل نماز کتاب «احکام اسلام» (شرایع الاسلام) نیامده است؛ از این رو تدوین این پاسخ‌ها در قالب بخش‌هایی لازم بود و به این ترتیب شفاف و روشن بودن عبارات مربوط به این احکام را همان‌طور که آل محمد (علیهم السلام) - که جانم فدای‌شان باد - روشن فرموده‌اند را خواهیم دید.

آقای من، احمد الحسن... هر چند میان ما و شما حایلی تقدیر شده است و روزها در انتظارت به ماه‌ها و سال‌ها منتهی شد، و شما آواره و رانده شدی، اما لطف و رحمت خود از ما که خطاکارانی تقصیرکار در حق شما آل محمد (علیهم السلام) هستیم دریغ نفرمودی؛

جز این نیست که دست ما را بگیری و به راه راست استوار الهی رهنمون سازی و حلال و حرامش را به ما بنمایی، تا حلقه‌ی پاکی به ولایت شما تکمیل گردد؛ همان ولایتی که خداوند سبحان عهد و میثاقش را از خلائق گرفته است.

ای پسر رسول خدا! آن چه را از شرع خداوند که با پاسخ دادن به سوالاتی که بر شما عرضه شده است، برای ما روشن ساختی، گردآوری نمودم، تقدیم پیشگاه‌تان می‌کنم. سوالاتی که با تمام قساوت و سنگ‌دلی این روزگار و اهالی‌اش اقدام به پاسخ دادن‌شان نمودی؛ احکام و شریعتی که این‌گونه اراده شده بود که هم‌چون غیبت شما، غایب و پنهان بمانند تا عالمان بی‌عمل زندگانی مردمان را با احکام و دستوراتی که به هیچ وجه راهی به دین خدا و شرع او ندارند، آکنده گردانند. از خدای سبحان مسألت دارم و امیدوارم که برای بر پا شدن دین و حاکمیتش، شما را در زمینش تمکین دهد؛ و سپاس و ستایش تنها از آن خداوند، پروردگار جهانیان است.

۸ ذی الحجة الحرام ۱۴۳۱^(۱)

علا

بسم الله الرحمن الرحيم

وصلی الله علی محمد وآله الطاهرين الاثمه والمهدیین وسلم تسليماً

پاسخ‌های فقهی سید احمد الحسن علیه السلام را در مورد پرسش‌هایی که در خصوص مسایل مربوط به نماز از ایشان پرسیده شده است تقدیم به مومنان می‌کنم. این پرسش‌ها را به همان ترتیب مطرح شده در فصل نماز از جلد اول کتاب احکام اسلام (شرایع اسلام) مرتب نموده‌ام.

مقدمات نماز

تعداد نمازها

پرسش ۱:

آیا در نوافل فقط خواندن سوره‌ی حمد جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۲:

آیا جایز است نمازگزار نافله‌ی نماز ظهر و نماز عصر و همچنین سایر نوافل را به دو رکعت کوتاه نماید؟ و آیا صحیح است نماز شب را به نمازهای شفع و وتر بسنده نماید؟

پاسخ:

جایز است.

وقت نمازها

پرسش ۳:

نیمه شب چه هنگام می‌باشد؟

پاسخ:

نیمه شب، نیمه‌ی زمان بین غروب خورشید و طلوع فجر صادق می‌باشد؛ یا همان نیمه‌ی زمان بین وقت نماز مغرب و فجر می‌باشد.

پرسش ۴:

اگر (شخصی) هنگام شنیدن صدای اذان نماز بخواند سپس معلوم شود که داخل وقت نماز نشده است، نمازش چه حکمی دارد؟

پاسخ:

نمازش را تکرار کند.

پرسش ۵:

اگر پس از تمام کردن نماز ظهر بیدار آورد که نماز صبح آن روز را نخوانده است و امکان بازگشت نداشته باشد، چه باید بکند؟

پاسخ:

پس از آن، قضایش را به جای آورد.

پرسش ۶:

وقت‌های معینی برای نمازها مشخص شده است که در کتاب شرایع مشخص می‌باشد؛ اگر مکلف نتواند وقت نمازها را تشخیص دهد و در سرزمینی غیر اسلامی باشد و روز در آن سرزمین بسیار کوتاه باشد، تکلیف چیست؟

پاسخ:

در خصوص وقت مغرب، تشخیص آن به راحتی انجام می‌گیرد، چرا که عبارت است از ناپدید شدن قرص خورشید. اما در مورد زوال (نیم روز)، اگر همان‌طور که در شرایع آمده است، ناتوان از تشخیص آن باشد و جدول محاسباتی دقیقی هم در اختیار نداشته باشد که بتواند به آن اعتماد کند، زوال را نیمه‌ی فاصله‌ی زمانی طلوع و غروب به حساب آورد. اما وقت فجر (نماز صبح)، اگر بتواند آن را با توجه به علامتش که در کتاب شرایع بیان کردم تشخیص دهد، چنین کند و گرنه وقت آن را این‌گونه محاسبه می‌نماید که خورشید ۱۹ درجه زیر افق قرار دارد و اگر این امکان فراهم نباشد، وقتش یک ساعت و نیم یا ۹۰ دقیقه پیش از طلوع می‌باشد.

پرسش ۷:

برای مشخص نمودن وقت نماز - به عنوان مثال مشخص نمودن وقت نماز صبح - بیش از یک انتخاب وجود دارد. آیا مکلف می‌تواند به هر کدام از انتخاب‌ها با صلاح دید خود عمل کند؟

پاسخ:

در این خصوص، ترتیب وجود دارد نه حق انتخاب؛ متن (مربوط به وقت نماز صبح) به شرح زیر می‌باشد: «اما وقت فجر (نماز صبح)، اگر بتواند آن را با توجه به علامتش که در کتاب شرایع بیان کردم تشخیص دهد، چنین کند و گرنه وقت آن را این‌گونه محاسبه می‌نماید که خورشید ۱۹ درجه زیر افق قرار دارد و اگر این امکان

فراهم نباشد، وقتش یک ساعت و نیم یا ۹۰ دقیقه پیش از طلوع می‌باشد».

پرسش ۸:

یکی از راه‌های مشخص کردن فجر (وقت نماز صبح) این است که خورشید ۱۹ درجه زیر افق باشد. چگونه می‌توان به آن پی برد؟

پاسخ:

با محاسبات ریاضیاتی که در زمینه‌ی حرکت خورشید و زمین وجود دارد.

پرسش ۹:

آیا برای تشخیص وقت نماز جایز است به گاه‌شمارهایی که در کشورهای غیر اسلامی یا در کشورهای اسلامی که ساکنین آن مومن نیستند تدوین می‌شود، اعتماد کنیم؟

پاسخ:

اگر تقویم با اوقات شرعی سازگار باشد، عمل به آن جایز است؛ پس باید پیش از عمل بر اساس آن، ابتدا در مورد تقویم و میزان مطابقتش با وقت شرعی تحقیق شود.

پرسش ۱۰:

نماز در قطب و مکان‌هایی که برای مدتی خورشید در آن نمی‌تابد یا برای مدتی بدون این‌که پنهان شود، می‌تابد، یا مناطقی که مدت اندکی در آن می‌تابد و، به چه صورت می‌باشد؟

پاسخ:

در مورد نماز در مکان‌های ذکر شده:

اگر طلوع و غروب خورشید را تشخیص دهد، هر دو صحیح است؛ یعنی با تاریک شدن، روشنایی و فجر صادق. در این صورت همان‌طور که در شرایط گفته شده، باید به آن عمل نماید.

اگر طلوع و غروب را تشخیص دهد، ولی تاریکی و روشنایی (فجر صادق) پیش از طلوع خورشید را تشخیص ندهد، وقت نماز مغرب، هنگام غروب خورشید و وقت نماز صبح، از یک ساعت و نیم پیش از طلوع خورشید تا طلوع آن می‌باشد؛ این در صورتی است که مدت شب یا پنهان شدن خورشید، بیشتر از یک ساعت و نیم باشد. اگر مدت شب یا پنهان شدن خورشید یک ساعت و نیم یا کم‌تر باشد، وقت نماز صبح از بعد از مغرب به اضافه‌ی خواندن نماز مغرب و عشا تا پیش از طلوع خورشید ادامه می‌یابد، و وقت امساک تا پیش از طلوع خورشید می‌باشد حتی اگر یک لحظه باشد؛ می‌خواهد غروب خورشید، یک ساعت باشد یا ده ساعت.

اگر نتواند طلوع و غروب را تشخیص دهد و یا شب ۲۴ ساعت یا روز ۲۴ ساعت ادامه داشته باشد، در هر دو حالت، (شبانه روز) به ۱۲ ساعت روز و ۱۲ ساعت شب تقسیم می‌شود.

اما چگونه آن دو را مشخص نماید؛ یعنی حدود هر ۱۲ ساعت را؟

در وضعیتی که هم‌واره روز است می‌تواند در آن روز نیمه‌ی روز را هنگامی که قرص خورشید در بالاترین نقطه قرار دارد، مشخص کند؛ این نقطه، نیمه‌ی روز می‌باشد؛ یا نیمه‌ی ۱۲ ساعت.

اما اگر هم‌واره شب باشد یعنی طلوع خورشید وجود نداشته باشد، نورانی‌ترین هنگام، نیمه‌ی روز یا همان نیمه‌ی ۱۲ ساعت می‌باشد. این نیمه‌ی روز همان وقت زوال محسوب می‌شود، یا وقتی که نماز ظهر و عصر در آن اقامه می‌شود. وقت نماز صبح

یک ساعت و نیم پیش از طلوع فرضی تا طلوع می‌باشد و نماز مغرب را هنگام مغرب فرضی می‌خواند و در روزه به وقت طلوع فجر و وقت مغرب یا وقت نماز صبح و نماز مغرب اعتماد می‌شود.

پرسش ۱۱:

در پاسخ پیشین: «در حالتی که شب یا غروب خورشید یک ساعت و نیم یا کم‌تر باشد» گفته شد: «وقت امساک تا پیش از طلوع خورشید می‌باشد حتی اگر یک لحظه باشد؛ می‌خواهد غروب خورشید، یک ساعت باشد یا ده ساعت». علت آوردن بین یک ساعت و ده ساعت چیست؟

پاسخ:

مثالی برای روشن شدن مطلب می‌باشد.

پرسش ۱۲:

زندانی که از اوقات نماز بی‌خبر است و شب را از روز تشخیص نمی‌دهد، نمازهای واجبش را چگونه به‌جا آورد؟

پاسخ:

اگر با حدس و گمان بتواند وارد شدن به وقت نماز را تشخیص دهد با همان ظن و گمان یا احتمالی که می‌دهد، نماز بگذارد و اگر حتی احتمالی هم نمی‌تواند داشته باشد نمازهای پنج‌گانه‌اش را در مدت بیدار ماندنش تقسیم کند به این ترتیب که: هنگام بیدار شدن از خواب نماز صبح را به‌جا آورد، قبل از خوابیدن نماز مغرب و عشا را و بین این دو (یعنی بین صبح و مغرب) نماز ظهر و عصر را بخواند.

پرسش ۱۳:

در کتاب شرایع آمده است «اگر پاک شد و پنج رکعت پیش از غروب زمان داشته باشد به جا آوردن دو فریضه واجب می‌شود»؛ یعنی فریضه‌های ظهر و عصر. حال اگر شخصی مضطرباً باشد و پیش از فجر، پاک شود و برای چند رکعت وقت در اختیار داشته باشد، آیا به جا آوردن فریضه‌های مغرب و عشا برایش واجب می‌گردد؟

پاسخ:

اگر به اندازه‌ی چهار رکعت پیش از سپیده دم وقت داشته باشد، خواندن نمازهای مغرب و عشا بر او لازم می‌گردد.

پرسش ۱۴:

در خصوص نماز شب، اگر وقت نماز صبح برسد و او هنوز تمام نکرده باشد، در شرایع آمده است «اگر چهار رکعت از نماز شب را خوانده باشد، نمازهای نافله‌ی شب را به طور مختصر به پایان می‌رساند گرچه اذان صبح را گفته باشند» منظور از «به طور مختصر به پایان می‌رساند» چیست؟

پاسخ:

به طور مختصر یعنی به خواندن سوره‌ی حمد یا سوره‌ی حمد و یک سوره‌ی کوتاه همراه با آن اکتفا کند و قنوتش طولانی نباشد.

پرسش ۱۵:

در شرایع آمده است: «وقت نافله‌ی صبح تا آغاز سرخی افق ادامه دارد، و بعد از آن، اولویت با نماز صبح است». سؤال: آیا نافله‌ی صبح را پس از طلوع سرخی مشرق با نیت ادا به جا می‌آورد یا قضا؟

پاسخ:

اگر سرخی مشرق پدیدار شود، فریضه (نماز واجب) به صورت ادا خوانده می‌شود و

سپس نافله صبح هم ادا خوانده می‌شود؛ این در صورتی است که خورشید طلوع نکرده باشد، اما اگر پس از به جا آوردن نماز صبح، خورشید طلوع کرده باشد، اگر خواست می‌تواند نافله‌ی صبح را به صورت قضا بخواند.

پرسش ۱۶:

اگر در زمستان، پس از به جا آوردن نماز ظهر، یک ساعت و نیم گذشته باشد، آیا من مجاز می‌باشم پیش از نماز عصر نافله‌های عصر را بخوانم؟ و با چه نیتی؟ با نیت ادا یا چیز دیگری؟

پاسخ:

اگر وقت نافله گذشته باشد، بهتر است ابتدا فریضه به جا آورده شود و نافله پس از آن با نیت ادا خوانده شود.

پرسش ۱۷:

آیا به جا آوردن نافله‌های ظهر نیم ساعت پس از سپری شدن از ظهر، جایز است؟ و آیا در این صورت، به صورت ادا خوانده شود یا به صورت قضا؟

پاسخ:

جایز است، اما اگر نیم ساعت از نیمه‌ی روز سپری شده باشد، بهتر است ابتدا فریضه و سپس نافله را به صورت ادا به جا آورد.

پرسش ۱۸:

آیا ناشئه‌ی شب به جای نافله‌ی مغرب کفایت می‌کند؟

پاسخ:

اگر نافله‌ی مغرب به شکل ناشئه‌ی شب خوانده شود، ثواب ناشئه‌ی شب را دارد؛ ان شاء الله.

قبله:

پرسش ۱۹:

در تعیین قبله، آیا می‌توان به قطب نما و محراب‌ها اکتفا نمود؟

پاسخ:

اکتفا به محراب‌ها جایز است و همچنین می‌توان به قطب نما اکتفا نمود، و بهتر آن است که همیشه قبله را خودت به وسیله‌ی قطب نما معین نمایی.

پرسش ۲۰:

در کتاب شرایع آمده است: «با دانستن جهت قبله، ایستادن رو به قبله در نماز واجب است، و اگر جهت قبله را نمی‌دانست به علامت‌ها و نشانه‌های گمان‌آور اعتماد کند». سوال: آیا امکان دارد مثال‌هایی از علامت‌ها و نشانه‌های گمان‌آور به جهت قبله را بیان نمایید؟

پاسخ:

به عنوان مثال اگر کسی در ترکیه یا یونان باشد و او می‌داند شهری که در آن قرار دارد در شمال مکه واقع شده است، او می‌تواند از این موضوع به عنوان راهنمایی برای این که قبله به طور تقریبی در جهت جنوبش قرار دارد استفاده کند. همچنین اگر طول جغرافیایی که مکه بر آن واقع شده است و طول جغرافیایی شهری که او در آن زندگی می‌کند را نیز بداند، می‌تواند به نسبت خودش تعیین کند که مکه در جهت جنوب شرقی‌اش قرار دارد یا در جهت جنوب غربی، و به همین صورت.... بنابراین او

همه‌ی نشانه‌ها و علامت‌هایی که می‌تواند با آن‌ها جهت قبله را تشخیص دهد جمع می‌نماید، و اگر هیچ کدام از جهات چهارگانه را نمی‌داند، می‌تواند به ستاره‌ی قطبی و طلوع و غروب خورشید تکیه کند.

پرسش ۲۱:

حکم نماز بر روی مَرکَب: «و در صورت ضرورت می‌تواند سوار بر مرکب، در حالی که رو به قبله است، برخی از نمازهای واجب را بخواند و اگر نتوانست همه‌ی نماز را به سمت قبله بخواند، هر چقدر از نمازش را که می‌تواند، رو به قبله بخواند و هرگاه مرکب از جهت قبله منحرف شد، تا حد امکان به سوی قبله بچرخد، و اگر باز هم نتوانست، فقط تکبیره الاحرام را به سمت قبله بگوید (و بقیه‌ی نماز را بخواند)، و اگر این کار را نیز نتوانست انجام دهد، به هر سو که نماز بخواند، کفایت می‌کند حتی اگر رو به قبله نباشد». آیا این حکم شامل وسایل نقلیه‌ی در زمان ما مثل ماشین، هواپیما و... نیز می‌شود؟

پاسخ:

این حکم اتومبیل، هواپیما و وسایل نقلیه‌ی جدید را شامل می‌شود.

لباس نمازگزار

پرسش ۲۲:

حکم کسی که در لباسی که خممش را نداده است، نماز بخواند چیست؟ اگر بداند خممش داده نشده است یا در آن شک داشته باشد؟

پاسخ:

اشکالی در نمازش نیست.

پرسش ۲۳:

حکم کسی که که عمداً در نمازش از بدنش خون بیرون می‌آورد و مقدار خون هم از مقدار مجاز بیش‌تر باشد، چیست؟

پاسخ:

اشکالی در نمازش نیست.

پرسش ۲۴:

حکم نجاست در لباس‌هایی که به تنهایی نمی‌شود در آن‌ها نماز خواند (پوشاندگی ندارند) مثل جوراب، کمر بند و... چیست؟

پاسخ:

در شرایع آمده است: «اگر در لباسی که با آن به تنهایی نمی‌شود نماز خواند (یعنی پوشاننده نیست)^(۱) نجاستی باشد که در غیر آن لباس بخشیده شده نیست،^(۲) نماز با آن جایز است».

پرسش ۲۵:

اگر چرمی در نماز پوشیده شود و به گونه‌ای باشد که (به تنهایی) با آن نماز خوانده نمی‌شود (پوشاننده نباشد) مثل ساعت، کمر بند یا شبیه این‌ها، و از چرم مردار یا حیوان حرام گوشت باشد، آیا نماز با آن جایز است؟

پاسخ:

۱- مانند دستکش، جوراب، عرق‌چین و... (مترجم)

۲- مثلاً بیش از یک سانتی‌متر خون یا چیزی غیر از خون باشد. (مترجم)

جایز نیست.

پرسش ۲۶:

اگر شک کنیم در این که آیا لباس از مو یا پشم (و یا چیزهای دیگری که زندگی در آن وجود ندارد) حیوان حلال گوشت است یا حرام گوشت، آیا نماز در آن جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۲۷:

اگر نداند اصل پوستین از سنجاب است یا چیز دیگر، آیا نماز در آن جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۲۸:

خَزی که نماز خواندن در آن جایز می‌باشد کدام است؟ با علم به این که از حیوان حرام گوشت است، و چگونه این حیوان تزکیه می‌شود؟

پاسخ:

خز، پوستین سگ آبی، سمور رودخانه و سمور دریایی است و پوشیدن پوستینش (خز) در نماز امکان‌پذیر است، اگرچه تزکیه شده نباشد، و پوشیدن پوستین‌هایی از چرم آن‌ها در نماز جایز است اگر تزکیه شده باشند، و نحوه‌ی تزکیه‌ی آن‌ها همانند تزکیه‌ی سایر حیوانات دارای خون جهنده می‌باشد.

پرسش ۲۹:

حکم پوشیدن طلا برای مردان در نماز یا غیر نماز چیست؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۳۰:

اگر مرد در نماز، ابریشم همراه داشته باشد، صحیح است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۳۱:

آیا نماز بچه با لباسی که در آن ابریشم است، صحیح می‌باشد؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۳۲:

آیا نماز خواندن در لباس غضبی که به تنهایی نمی‌توان با آن نماز خواند (پوشاندگی

ندارد)، جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۳۳:

آیا نماز خواندن با لباس‌های تنگ بدن نما از جهت تنگ بودن لباس و نه نازکی

پارچه۔ صحیح می باشد؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۳۴:

کفش یا نعلینی که پوششی دارد، اگر مانع از رسیدن انگشت بزرگ پا به زمین باشد یا پوششی داشته باشد که در زیر پا قرار داشته باشد، آیا مانعی برای نماز خواندن می‌باشد؟

پاسخ:

در پوششی که مانع از رسیدن انگشت بزرگ پا به زمین شود نمی‌توان نماز خواند؛ چرا که این دو انگشت از اعضای سجده که قرار گرفتن بر روی‌شان بر زمین واجب هستند، می‌باشند.

پرسش ۳۵:

شخصی در لباسش منی دید و غسل جنابت نمود و با آن غسل که از وضو نیز کفایت می‌کند نماز خواند و پس از آن فهمید که آن لباس برای او نبوده است. حکم نمازی که او بدون وضو خوانده است چیست؟

پاسخ:

اگر نیت کرده باشد که این غسل فقط از جنابت است، طهارتش باطل و نمازش نیز باطل است، و اگر به همراه نیت جنابت مشتبه، غسل توبه، شکر یا هر غسل دیگری از غسل‌ها را نیت کرده باشد، طهارتش صحیح و نمازش نیز صحیح است.

پرسش ۳۶:

خانمی در میان نماز متوجه می‌شود که مقداری از مویش آشکار است. اگر آن را بپوشاند و نماز را کامل کند، آیا نمازش صحیح است؟

پاسخ:

نمازش صحیح است.

پرسش ۳۷:

لباس‌هایی وجود دارد که عکس انسان یا مناظر طبیعی و مشابه این‌ها روی آن‌ها نقش بسته است. آیا این‌ها مصداق لباس‌هایی هستند که روی‌شان تمثالی وجود دارد و نماز در آن مکروه است؟

پاسخ:

لباسی که در آن تصویر انسان یا حیوان باشد.

مکان نمازگزار:

نماز در مکان غصبی:

پرسش ۳۸:

اگر وقت تنگ باشد، در حالی که شروع به خارج شدن می‌نماید، نماز می‌خواند. آیا این به معنی آن است که او در حال راه رفتن نماز بخواند؟ رو به قبله بودن و سجده‌ی او چگونه خواهد بود؟

پاسخ:

به هر صورت که امکان‌پذیر است نماز می‌خواند؛ اگر توانست رو به قبله باشد، رو به قبله، اگر توانست سجده کند، سجده می‌گزارد، وگرنه نه رو به قبله می‌ایستد و نه

سجده می‌کند، و فقط با اشاره سجده می‌کند.

پرسش ۳۹:

اگر نماز را با اجازه‌ی مالک بخواند سپس در میان نماز به او دستور خارج شدن بدهد، آیا واجب است نمازش را قطع کند؟

پاسخ:

در حالی که شروع به خارج شدن می‌نماید، نماز را تمام می‌کند.

پرسش ۴۰:

حکم زنی که نمازش را کامل کرده است و مردی را دیده که پشت سرش یا موازی با او نماز می‌خواند، چیست؟ اگر در میان نمازش در چنین موقعیتی قرار گرفت، چه باید بکند؟

پاسخ:

اگر این مرد پس از آن که او شروع به نماز نمود، به نماز ایستاده باشد، نماز آن زن اشکالی ندارد.

پرسش ۴۱:

حکم نماز در کعبه به گونه‌ای که زن، کنار مرد یا جلوتر از او بایستد، چیست؟

پاسخ:

از نظر جایز نبودن نماز زن جلوتر از مرد یا موازی با او، حکم کعبه همانند غیر کعبه می‌باشد.

پرسش ۴۲:

آیا پشت کردن به قبرهای معصومین و فرزندان ایشان علیهم السلام در حال نماز یا غیر نماز، جایز است؟

پاسخ:

پشت کردن به قبر معصوم جایز نیست.

پرسش ۴۳:

با فضیلت‌ترین مکان برای نماز خواندن زن کجا است؟ خانه‌اش؟ یا مسجد مجاور یا نزدیک به خانه‌اش؟

پاسخ:

بهتر است زن در خانه‌اش نماز بخواند مگر این که موضوع دیگری مطرح باشد که فایده‌ای برای او در بر داشته باشد؛ مثل این که خطبه‌ی نماز جمعه را بشنود یا حضور او موجب یاری حق باشد.

پرسش ۴۴:

جاهایی وجود دارد که نماز در آن‌ها مکروه است. آیا این کراهت مطلق است یا مخصوص نماز واجب می‌باشد؟

پاسخ:

به طور مطلق مکروه است.

آنچه بر آن سجده می‌شود

پرسش ۴۵:

حکم سجده بر گیاهی که حیوان می‌خورد چیست؟

پاسخ:

سجده بر آن جایز است.

پرسش ۴۶:

در موردی که نجاست سرایت نمی‌کند -مانند ادراری که بر روی زمین خشک شده است- آیا سجده بر آن جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست. مکانی که پیشانی بر آن قرار داده می‌شود باید پاک باشد.

پرسش ۴۷:

حکم سجده بر کاشی و سرامیک که امروزه کف خانه‌ها با آن پوشانده می‌شود چیست؟

پاسخ:

اگر قطعات آشکاری از سنگ درون آن باشد، حکمش همانند حکم زمین خواهد بود.

پرسش ۴۸:

آیا دستمال کاغذی از نظر جایز بودن سجده بر آن، همانند کاغذ می‌باشد؟

پاسخ:

سجده بر آن جایز است.

پرسش ۴۹:

آیا شرط است که موضع سجده، ثابت و مستقر باشد؟ به عنوان مثال برخی، تربت را بر روی اسفنج یا چیزهای شبیه آن قرار می‌دهند، آیا در این وضعیت، سجده بر آن

صحیح است؟

پاسخ:

اگر ابر (اسفنج)، ضخیم باشد به گونه‌ای که موضع سجده پایدار نباشد، جایز نیست؛ اما اگر ابر نازک باشد به گونه‌ای که هنگام قرار دادن پیشانی بر آن ثابت و پایدار باشد، اشکالی ندارد.

پرسش ۵۰:

آیا آن چه بر آن سجده می‌شود مانند تربت یا کاغذ، داشتن اندازه‌ی معینی لازم است؟ یا سجده بر آن کفایت می‌کند حتی اگر تربت یا کاغذ، خیلی کوچک باشد؟ سوال از این جهت مطرح شده است که با پاسخش بتوان به جواز یا عدم جواز حکم کرد.

پاسخ:

در خصوص موضع سجده، لازم است به گونه‌ای باشد پیشانی بر آن ثابت و مستقر شود؛ اگرچه عبارت باشد از چند دانه‌ی سفت و محکم.

پرسش ۵۱:

آیا بین سجده بر آن طرف از تربت که چیزی رویش نوشته شده است با طرفی از آن که خالی است، تفاوتی وجود دارد؟

پاسخ:

سجده هم بر طرفی که نوشته دارد و هم بر طرف خالی، جایز است.

پرسش ۵۲:

تربت امام حسین علیه السلام آیا خاک کربلا است، یا فقط خاک قبر امام علیه السلام است یا خاک

اطراف آن؟ این سؤال از باب جایز بودن نماز روی آن است؛ چرا که در آن جا برخی کسانی هستند که مَهر تربت برای نماز می‌سازند ولی خودشان التزامی به نماز ندارند و گفته می‌شود که خاک آن را از رودخانه ها تهیه می‌کنند... حکم آن چیست؟

پاسخ:

سجده بر تربت امام حسین علیه السلام فضیلت بسیار دارد و جایز است که خاک آن را از ضریح امام به شعاع دو فرسخ از هر جهت از بستر نهرها یا هر جای دیگر، برداشت نمود و بعد از دو فرسخ (۱۱ کیلومتر) دیگر تربت حسینی محسوب نمی‌شود و هرچه این خاک به ضریح مقدس نزدیک‌تر باشد، فضیلتش بیشتر است.

اذان و اقامه

پرسش ۵۳:

هنگام تنگ بودن وقت، حکم چیست: آیا اذان ساقط می‌شود؟ یا اقامه؟ یا هر دو با هم؟

پاسخ:

هنگامی که وقت تنگ شود و جز به اندازه‌ی به جا آوردن رکعت‌های نماز وقت نباشد، اذان و اقامه ساقط می‌شود و اگر وقت فقط به اندازه‌ی اقامه باشد نه اذان، اقامه واجب است و اذان واجب نیست.

پرسش ۵۴:

آیا اذان و اقامه برای کودکی که به سن تکلیف نرسیده واجب است در حالی که نمازهایش مستحبی می‌باشد؟

پاسخ:

کودکی که هنوز به سن بلوغ نرسیده باشد اگر برای نماز اذان و اقامه نگوید، نمازش صحیح است، اما شخص مُتَنَفِّلٌ^(۱) نمی‌تواند به او اقتدا کند مگر اینکه اذان و اقامه را بگوید.

پرسش ۵۵:

آیا آرام اذان گفتن زن فقط برای جاهایی است که در آنجا مردانی حضور دارند که می‌شنوند، یا به طور مطلق می‌باشد؟

پاسخ:

اگر مردی حضور داشته باشد که می‌شنود یا در مکانی عمومی باشد که احتمال وارد شدن مردان در هر زمانی به آنجا وجود داشته باشد.

پرسش ۵۶:

آیا آرام اذان گفتن زن فقط در خصوص اذان است نه اقامه، یا هر دو؟

پاسخ:

هر دو را آرام می‌گوید.

پرسش ۵۷:

اگر کسی اذان را فراموش کند (نماز را) ادامه می‌دهد. اگر اقامه را فراموش کند چگونه؟

۱- متنفّل کسی است که نماز واجبش را فردی خوانده و می‌خواهد دوباره (استحباباً) به جماعت بخواند. (مترجم)

پاسخ:

به همان صورت ادامه می‌دهد.

پرسش ۵۸:

اگر جماعتی باشند و از روی سهو، از اذان غافل شوند و فراموش کنند، حکم نمازشان چیست؟

پاسخ:

نماز را ادامه می‌دهند و نماز صحیح است.

پرسش ۵۹:

در نماز جماعت، به اذان شخص دیگر کفایت می‌کند حتی اگر مؤذن یک نفر باشد، ولی اگر کسی غیر از امام جماعت اقامه بگوید، آیا امام می‌تواند به آن اکتفا کند و با تکبیره الاحرام نماز را آغاز کند؟

پاسخ:

جایز است برای نماز جماعت، امام یا غیر امام اقامه بگوید.

پرسش ۶۰:

آیا کسی که نماز فرادی می‌خواند می‌تواند به اذان شخص دیگر که او هم فرادی می‌خواند اکتفا کند؟

پاسخ:

جایز است؛ می‌تواند اکتفا کند.

پرسش ۶۱:

آیا بین این که برای خودش اذان بگوید یا برای غیر خودش، از جهت شرط بودن طهارت در اذان و اقامه، فرقی وجود دارد؟

پاسخ:

فرقی ندارد. داشتن طهارت در هر دو صورت مستحب است.

پرسش ۶۲:

آیا اذان کسی که در زبانش سنگینی وجود دارد یا توان تلفظ برخی حروف را ندارد، صحیح است؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۶۳:

اگر با برخی قواعد نحوی مخالفت نماید، حکمش چگونه است؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۶۴:

اگر کسی در بخشی از اذان شک کند چه باید انجام دهد، در حالی که در هنگام شک کردن، هنوز در گفتن اذان باشد؟ اگر اذان را به پایان رسانیده بود، چطور؟ این سوال در مورد اقامه نیز مطرح می‌باشد.

پاسخ:

اگر هنگامی که در حال اذان گفتن است شک کند، به مقطعی که در آن شک کرده است بازمی‌گردد، آن را می‌خواند و بعد اذان را کامل می‌کند، و به همین صورت در

مورد اقامه. اما اگر اذان یا اقامه را به پایان رسانیده باشد، به شکش توجهی نمی‌کند.

پرسش ۶۵:

آیا می‌توان در اذان به جای لفظ مهدی نام مهدی (علیه السلام) ذکر شود؟

پاسخ:

جایز است، ولی در حال حاضر انجام ندادن آن بهتر است.

پرسش ۶۶:

اگر نماز ظهر را با اذان و اقامه خواندم و بعد از نماز نافله‌ها را به جا آورم و به دعا و یاد خدا مشغول شدم به طوری که تا نماز عصر طول بکشد، آیا همان اذان ظهر کفایت می‌کند یا باید برای نماز عصر اذان دیگری بگوییم؟

پاسخ:

اگر محل سجده را ترک نکرده باشید همان اذان اول کفایت می‌کند.

پرسش ۶۷:

انسان مؤمنی اذان و اقامه گفت و وارد نماز شد. در حین نماز، چیزی که باطل کننده نماز است از او سر زد. آیا پس از وضو گرفتن، اذان و اقامه بر او واجب است؟ با توجه به این که وضعیت نشستن او تغییر خواهد کرد زیرا وی می‌رود که وضو بگیرد.

پاسخ:

اذان و اقامه را تکرار نمی‌کند. کسی اذان و اقامه را تکرار می‌کند که موضع سجده‌اش را ترک گفته و برای پرداختن به کار دیگری، از نماز روی برگردانده است.

حال آن که این مؤمن فقط برای وضوی نماز موضع سجده‌اش را ترک کرده و او برای انجام کاری دیگر، از نماز روی نگردانیده است.

افعال نماز

نیت:

پرسش ۶۸:

آیا غفلت و پراکندگی فکر در اثنای نماز، موردی است که با تداوم داشتن حکم نیت، منافات دارد؟

پاسخ:

نیت صحیح است.

پرسش ۶۹:

شخصی در قلبش فریضه‌ای را نیت می‌کند و با زبانش فریضه‌ی دیگری را بیان می‌کند، آیا فریضه‌ی نیت شده صحیح است؟

پاسخ:

اگر هنگامی که قصد می‌کند، از روی فراموشی یا غفلت فریضه‌ی دیگری را بر زبان براند، آن نمازی که نیتش را کرده بود صحیح است و آنچه از روی فراموشی یا غفلت بر زبان رانده، ارزشی ندارد.

تکبیر الاحرام:

پرسش ۷۰:

آیا تکبیر کسی که می‌گوید «الله و کبر» صحیح است یا می‌گوید «الله اکبر»؟

پاسخ:

با دانستن لفظ مورد رایج و استعمال و توانایی بر تلفظ آن، تحریف آن به عمد جایز نیست. اگر غیر عرب عذری داشته باشد، معذور است؛ یا برای کسی که لفظ مورد استعمال را نمی‌داند یا در زبانش سنگینی وجود دارد نیز به همین صورت می‌باشد.

پرسش ۷۱:

آیا می‌شود «الله اکبر» را به ما بعدِ بسمله متصل نمود؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۷۲:

آیا استقرار و ثابت ماندن در تکبیره الاحرام شرط است؟ و یا فقط قیام کافی است؟

پاسخ:

قیام کافی است.

پرسش ۷۳:

اگر شخصی نمی‌تواند در حالی که ایستاده است تکبیر بگوید، آیا ترتیب دیگری از نظر اولویت داشتن وجود دارد که پس از این ناتوان بودن از قیام، انجام دهد؟ مثلاً به صورت نشسته و اگر نتوانست، خوابیده به پهلو راست، و به همین ترتیب.

پاسخ:

به هر صورت که در توانش می‌باشد، انجام دهد.

پرسش ۷۴:

حکم کسی که در وضعیت تکیه کردن به چیزی مثل عصا یا دیوار است و برای نماز تکبیر می گوید، چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۷۵:

آیا تکبیر گفتن به صورت اخفات (با صدای پایین) صحیح است، طوری که حتی خودش هم نشنود؟ و همچنین تکبیر بدون بلند کردن دستها؟

پاسخ:

با صدای پایین صحیح است اما باید طوری باشد که خودش بشنود، و بدون بلند کردن دستها هم صحیح است.

پرسش ۷۶:

حکم کسی که در نماز واجب یا نافله پس از تکبیره الاحرام، تکبیرات شش گانه را از روی سهو و فراموشی ترک گوید، چیست؟

پاسخ:

نمازش صحیح است و چیزی بر عهده اش نیست.

پرسش ۷۷:

اگر کسی در یکی از تکبیرات شش گانه پس از تکبیره الاحرام دچار خطایی لفظی شود، یا آن را بیان کند اما یکی از حروف «الله اکبر» از دهانش خارج نشود، چه

حکمی دارد؟

پاسخ:

اگر بدانند آن را به صورتی اشتباهی تلفظ کرده است، باید دوباره بخوانند.

پرسش ۷۸:

اگر کسی پس از وارد شدن به قرائت، در تکبیره الاحرام یا در تعداد تکبیرها شک کند، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

نمازش را ادامه می‌دهد.

پرسش ۷۹:

آیا در نماز نافله هم تکبیرهای هفت‌گانه واجب است؟

پاسخ:

نماز نافله اذان و اقامه ندارد و تکبیرات شش‌گانه پس از تکبیره الاحرام در آن مستحب است، همان طور که در آن‌ها تکبیرهای رکوع و سجود و بلند شدن از آن‌ها مستحب می‌باشد.

قیام:

پرسش ۸۰:

اگر کسی از نماز در حالت ایستاده عاجز باشد، و بین نشستن روی زمین و صندلی مخیر باشد، کدام برتر است؟

پاسخ:

نشستن روی صندلی بهتر است.

قرائت:

پرسش ۸۱:

اگر نمازگزار در قرائت نماز اشتباه کند، آیا فقط قسمت اشتباه را باید تکرار کند؟ یا باید عبارت را به نحوی که معنا را مختل نسازد، تکرار نماید؟ یا باید آیه را به طور کامل اعاده کند؟

پاسخ:

تصحیح اشتباه و ما بعد آن را اعاده می‌نماید.

پرسش ۸۲:

خواندن سوره‌های عزائم (سجده دار) در نماز واجب جایز نیست؛ اگر کسی چنین کند، آیا نمازش باطل می‌شود؟

پاسخ:

باطل نمی‌شود.

پرسش ۸۳:

اگر کسی در حال قرائت نماز واجب باشد و آیه‌ای که سجده‌ی واجب دارد را بشنود، چه حکمی دارد؟ یا در مکانی باشد که نتواند سجده کند؟

پاسخ:

پس از فراغت از نماز، سجده را به‌جا می‌آورد؛ و پس از این که امکان سجده کردن را پیدا کرد، سجده می‌کند.

پرسش ۸۴:

آیا به اختیار گذر کردن از سوره‌ای که خواندنش را شروع کرده است به سوره‌ای دیگر، جایز است؟ حکم کسی که بخشی از سوره را بخواند و بقیه‌اش را به خاطر نمی‌آورد و سراغ سوره‌ای دیگر می‌رود، چیست؟

پاسخ:

رفتن به سراغ سوره‌ای دیگر جایز است، حتی اگر بخشی از سوره را خوانده باشد.

پرسش ۸۵:

آیا در قرائت نماز، مدّ (کشیدن) واجب است؟ و همچنین حکم احکام تجوید مانند غنه (بیرون آوردن صدا از بینی)، اخفاء، اظهار و سایر قواعد، یا مخارج حروف آن‌گونه که علمای تجوید گفته‌اند، چیست؟

پاسخ:

هیچ کدام از این‌ها واجب نیست؛ واجب، فقط ملزم بودن به قرائت به گونه‌ای است که معنای صحیح را به شنونده برساند، می‌باشد.

پرسش ۸۶:

حکم زنی که در نمازش صدایش را آشکار کند (بلند بخواند) چیست؟ در صورتی که مرد بیگانه صدایش را بشنود و یا نشنود؟

پاسخ:

نمازش صحیح است.

پرسش ۸۷:

در جاهایی از قرآن «نون»، «میم» خوانده می‌شود؛ مانند «انباء» که «امباء» خوانده می‌شود. آیا این کار در نماز صحیح است؟

پاسخ:

قرائت کردن آن به صورت «میم» صحیح نمی‌باشد؛ آری، اگر در قرائت، لفظ آن نزدیک به «میم» از دهان خارج شود، اشکالی ندارد.

پرسش ۸۸:

اگر این‌گونه باشد که اغلب پس از سوره‌ی حمد، سوره‌ی توحید خوانده می‌شود، و چنین پیش آید که از روی فراموشی و غفلت، سوره را بدون تعیین کردن بسمله برای آن بخواند، و در اثنای قرائت سوره متوجه گردد، آیا باید سوره را تکرار نماید یا خیر؟

پاسخ:

باید بسمله برای سوره، معین باشد. بنابراین اگر شروع به قرائت بسمله نماید، باید به سوره‌ای که می‌خواهد بخواند، علم و آگاهی داشته باشد.

پرسش ۸۹:

گاهی انسان در حین قرائت یا جاهای دیگر نماز بیه غیر از قنوت- دعا می‌خواند؛ حکم آن چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۹۰:

آیا جایز است پس از حمد، دو سوره خوانده شود؟ بیش تر چطور؟ و همچنین آیا جایز است آیاتی از یک سوره‌ی بلند به جای یک سوره‌ی کوتاه کامل، خوانده شود؟

پاسخ:

بیش از دو سوره جایز نیست. همچنین جایز نیست به جای سوره، آیاتی از یک سوره خوانده شود.

پرسش ۹۱:

اگر کسی در رکعت سوم و چهارم از روی ناآگاهی و غفلت قسمتی از سوره را بخواند، بعد متوجه اشتباه خود شود، آیا تکمیل کردن سوره بر او واجب است؟ و یا سوره را قطع کرده، به رکوع برود؟

پاسخ:

کامل کردن سوره بر او واجب نیست، و می‌تواند سوره را قطع کرده، رکوع کند، اما اگر سوره‌ی توحید را می‌خواند، بهتر آن است سوره را تمام کند و بعد به رکوع برود.

پرسش ۹۲:

آیا نیت کردن برای سوره پس از فاتحه، واجب است؟ یا می‌شود با عدم یقین برای تعیین سوره، بسمله را به زبان آورد و بعد سوره‌ای که می‌خواهد بخواند را انتخاب کند؟

پاسخ:

بسمله با سوره مرتبط است و هر سوره‌ای بسمله خاص خود را دارد؛ بنابراین باید سوره را معین کند، سپس بسمله آن را بخواند.

رکوع:

پرسش ۹۳:

تکبیر برای رکوع واجب است. آیا ادا کردن آن به حالت اخفات (با صدای آهسته) صحیح است؟ و آیا تکبیر گفتن در حال خم شدن برای رکوع و یا هنگامی که وارد رکوع شده اما هنوز ذکرش را نگفته، صحیح است؟ و اگر فراموش کند و در میان رکوع به یاد آورد چگونه؟ همین پرسش برای تکبیر سجده نیز مطرح می‌باشد.

پاسخ:

با صدای آهسته ادا کردن، صحیح است، و در حالت خم شدن برای رکوع یا داخل رکوع پیش از گفتن ذکر نیز صحیح است. اگر فراموش کند و وقتی به یاد آورد که در حال رکوع می‌باشد، تکبیر بگوید و چیزی بر عهده‌اش نیست. حکم سجده نیز به همین صورت است.

پرسش ۹۴:

گاهی مکلف با عجله رکوع می‌کند و استقرار و ثبات ندارد؛ بنابراین در حالی که ذکر رکوع را کامل نکرده است، می‌ایستد. آیا باید بار دیگر به رکوع برود، یا رکوعش صحیح است؟

پاسخ:

این کار جایز نیست؛ اما اگر از روی غفلت مرتکب شود، رکوعش صحیح است و آن را تکرار نمی‌کند و نمازش را نیز تکرار نمی‌کند.

پرسش ۹۵:

آیا جایز است در ذکر سجود «سبحان ربی الاعظم» به جای «اعلی» گفته شود؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۹۶:

منظور از «تسبیح صغری» در ذکر رکوع چیست؟

پاسخ:

سبحان الله.

پرسش ۹۷:

در بحث نماز، از عبارت ایما یا اشاره، بسیار گفته شده است. آیا منظور از آن، معنای لغوی آن است (مانند اشاره با اعضا همانند سر، دست، چشم و ابرو)، و یا کیفیت و چگونگی خاصی هنگام اضطرار و نیاز به آن در نماز وجود دارد، مانند نماز عریان، متوخل (در گل فرو رفته)، مضطجع (دراز کشیده)، مستلقى (به پشت خوابیده)، و یا کسی که ناتوان از خم شدن برای رکوع و سجود و سایر موارد می‌باشد؟

پاسخ:

معنای لغوی مورد نظر می‌باشد.

سجده:

پرسش ۹۸:

اگر نمازگزار پاهایش را با چیزی مثل لحاف بپوشاند، آیا این کار آسیبی به قرار دادن انگشت ابهام (شصت) بر روی زمین - که در نماز شرط است - وارد میکند؟

پاسخ:

ضروری وارد نمی‌کند.

پرسش ۹۹:

آیا هم‌سطح بودن مواضع سجده شرط است؟ مثلاً اگر شخص بر سطحی ایستاده باشد که ارتفاع آن از یک آجر بیشتر باشد و موضع پیشانی پایین‌تر از آن باشد، آیا نمازش در این حالت صحیح است؟

پاسخ:

هم‌سطح بودن شرط نیست و مکان پیشانی می‌تواند مقدار کمی پایین‌تر یا بالاتر به اندازه‌ی یک آجر- از بقیه مواضع سجده باشد، و در حالت اضطرار، اختلاف ارتفاع زیاد، چه بالاتر و چه پایین‌تر جایز می‌باشد.

پرسش ۱۰۰:

در واجبات سجده، مساوی بودن موضع پیشانی و محل ایستادن وارد شده است، مگر با مقداری اختلاف ارتفاع (به مقدار یک آجر). حال اگر بخواهم ارتفاع را با انگشت‌های به هم پیوسته محاسبه نمایم، چه اندازه خواهد بود؟

پاسخ:

پانزده سانتی‌متر

پرسش ۱۰۱:

معنای «اقعا» (نشستن بر روی باسن) مکروه بین دو سجده چیست؟

پاسخ:

«اقعا» آن است که شخص بر روی دو باسن بنشیند و آن‌ها را به زمین بچسباند و پاهایش را جلویش به حالت جفت، جمع کند؛ یا به عبارت دیگر زانوهایش مقابل صورتش قرار گیرد و ساق‌ها و ران‌هایش به صورت قائم باشند؛ همان‌گونه که گاهی اوقات سگ چنین می‌کند؛ هنگامی که می‌نشیند و دستانش را بالا می‌برد.

سلام:

پرسش ۱۰۲:

اگر نمازگزار در سلام نماز بگوید: «السلام علیک ایها النبی... السلام علینا و علی عباد الله...» آیا اشکال و ضرری در سلام ایجاد می‌کند؟ اگر این ذکر را به عمد و یا غیر عمد بر زبان راند چطور؟

پاسخ:

اشکالی ایجاد نمی‌کند، و می‌تواند هر دعایی که می‌خواهد بخواند، و بهتر آن است که پیش از سلام دادن، دعا کند.

قطع کردن نماز:

پرسش ۱۰۳:

گاهی اوقات پیش می‌آید که نمازگزار برای جبران قسمتی از نماز در حین نماز، نمازش را قطع و آن را تکرار می‌کند، در حالی که حکم آن را نمی‌داند. آیا اجازه انجام چنین عملی را دارد؟

پاسخ:

جایز نیست به خاطر شک، نمازش را قطع کند.

نماز جمعه:**پرسش ۱۰۴:**

وقت نماز جمعه به اندازه‌ی وقت نماز ظهر می‌باشد. آیا این به آن معنا است که وقت نماز جمعه تا پیش از غروب تا به اندازه زمان به جا آوردن نماز عصر، ادامه دارد؟

پاسخ:

وقت آن همان طور است که ذکر کردی.

پرسش ۱۰۵:

مدت نماز جمعه از شروع اذان تا انتهای دو رکعت نماز جمعه چقدر است؟

پاسخ:

مدت زمان معینی برای آن شرط نشده است؛ اما زمان باید برای خواندن دو خطبه و دو رکعت کافی باشد. مستحب است امام کوتاه کند و از طولانی کردن کسالت‌آور و هم‌چنین مختصر کردنی که اختلال ایجاد کند، بپرهیزد.

پرسش ۱۰۶:

گاهاً تعداد افراد کافی بعد از زوال -یعنی اول وقت- جمع نمی‌شوند، و پس از سپری شدن دو ساعت از زوال جمع می‌شوند و این در حالی است که نماز ظهر را در اول وقت خوانده‌اند. آیا تکرار نماز جمعه در صورت جمع شدن افراد کافی واجب می‌باشد؟ اگر نماز ظهر را نخوانده باشند چطور؟

پاسخ:

در صورتی که امامی معین وجود نداشته باشد اقامه‌ی نماز جمعه مستحب و با وجود

امامی که امام معصوم او را منصوب نموده باشد، و یا با وجود کسی که امام برای تعیین ائمه‌ی جمعه معین کرده باشد، اقامه‌ی نماز جمعه واجب است. بر این امام اقامه‌ی نماز در هنگام زوال و در صورتی که افراد کافی حضور داشته باشند و بقیه شروط هم محقق شده باشد واجب می‌باشد. اگر در هنگام زوال تعداد افراد کافی نبود و او نماز ظهر را خواند، دیگر خواندن نماز جمعه بر او واجب نیست. اما اگر پس از زوال نمازش را به تأخیر انداخت تا این که تعداد نفرات کافی جمع شدند، اقامه‌ی نماز جمعه مادامی که وقت باقی است، بر او واجب می‌باشد؛ و با علم به این که امام تعیین شده برای نماز وجود دارد، واجب است نزد او و یا جایی که او برای اقامه‌ی نماز تعیین کرده است حاضر شوند، و با دانستن اقامه‌ی نماز، حضور در آن جا واجب می‌باشد.

پرسش ۱۰۷:

در صورتی که تعداد کافی برای اقامه‌ی نماز حاضر نباشند، آیا مدتی منتظر ماندن به امید تکمیل شدن تعداد و اقامه‌ی نماز جمعه بهتر است یا اقامه‌ی نماز ظهر در اول وقت؟

پاسخ:

اگر امید کامل شدن نفرات وجود دارد، منتظر ماندن بهتر است.

پرسش ۱۰۸:

آیا پسر بچه‌ی ممیز، می‌تواند تعداد نمازگزاران برای اقامه‌ی نماز جمعه را تکمیل کند؟

پاسخ:

تعداد، با پسر بچه‌ی ممیز تکمیل نمی‌گردد.

پرسش ۱۰۹:

آیا زن یا بنده اگر در محل نماز جمعه حضور پیدا کنند، نماز بر آن‌ها واجب می‌شود و جزو تعدادی که لازم است تا نماز جمعه منعقد گردد به حساب می‌آیند؟

پاسخ:

اگر متحمل زحمت حضور شدند، نماز جمعه بر آن‌ها واجب می‌شود و جزو تعداد محسوب می‌گردند و نماز جمعه با آن‌ها منعقد می‌شود.

پرسش ۱۱۰:

کسی که پایش لنگ است، اگر حضور در نماز جمعه برایش امکان‌پذیر باشد، آیا حضور برایش واجب می‌شود؟

پاسخ:

حضور بر او واجب نمی‌باشد.

پرسش ۱۱۱:

«اگر امام معصوم یا آن شخصی که از طرف او منصوب شده است موجود نباشند، نماز جمعه مستحب است» آیا منظور از عدم وجود امام و یا کسی که امام او را منصوب نموده، عدم حضور این دو برای نماز است در حالی که در مکان دیگری حاضر می‌باشند، و یا منظور چیز دیگری است؟ و اگر نماز جمعه بدون حضور این دو منعقد گردد اما با راهنمایی و توصیه‌ی امام باشد چه حکمی دارد؟

پاسخ:

منظور، عدم حضور آن دو، یا منظور تا هنگام عدم حضور امام است بدون این که

امامی را برای نماز تعیین کرده باشد.

پرسش ۱۱۲:

در نماز جمعه وارد شده است: «اگر در وسط نماز جمعه، امام (جمعه) فوت کند، نماز باطل نمی‌شود، بلکه جایز است، جماعت کسی را جلو بیندازند تا نماز جمعه را برای آن‌ها تمام کند». سوال این است: کسی که پیش فرستاده می‌شود آیا باید نماز را با آن‌ها تکمیل کند و یا نمازی جدید را با آن‌ها آغاز نماید؟ و چگونه او را مقدم بدانند در حالی که در نماز می‌باشند و مثلاً اگر کسی که می‌خواهند مقدم بدانند در صفوف آخر باشد چطور؟

پاسخ:

کسی که جلو فرستاده می‌شود، نماز را کامل می‌کند و نیازی نیست کسی که جلو فرستاده می‌شود توسط همه‌ی جماعت انتخاب شود، بلکه اگر تعدادی به او اشاره کنند که جلو رود کافی است.

پرسش ۱۱۳:

کر و لال‌ها چگونه نماز جمعه را به جا آورند در حالی که خطبه‌ها را نمی‌شنوند و نمی‌فهمند؟ آیا باید کسی با زبان اشاره خطبه‌ها را به آن‌ها بفهماند؟ یا صرف حضور آن‌ها کفایت و تکلیف شرعی را ساقط می‌نماید؟

پاسخ:

بهتر است کسی خطبه‌ها را با زبان اشاره به آن‌ها بفهماند ولی واجب نیست.

پرسش ۱۱۴:

آیا شرط است که خطبه‌ها به زبان عربی باشد؟ و اگر عربی به غیر عرب در نماز

جمعه اقتدا کند، چه حکمی دارد؟

پاسخ:

جایز است که خطبه به زبان بیش‌تر افراد حاضر برای نماز خوانده شود؛ اما واجب است که حمد خدا، صلوات بر پیامبر و قسمتی از قرآن را به زبان عربی خوانده شود و بهتر آن است که خطبه به زبان عربی باشد و برای غیر عرب ترجمه شود، حتی اگر بیش‌تر افراد حاضر، غیر عرب باشند. جایز است کسی که عربی را نیکو ادا می‌کند به کسی که نیکو ادا نمی‌کند اقتدا کند، اما بهتر آن است که خطیب، عربی را به خوبی بداند و به عربی خطبه بخواند و قومیت در این موضوع هیچ نقشی ندارد؛ بنابراین امام می‌تواند از هر قومیتی باشد و عربی را نیز به خوبی بداند.

پرسش ۱۱۵:

آیا جایز است امام در حین ادای خطبه سلاحی به دست گیرد؟

پاسخ:

مکروه است که بر سلاح تکیه کند مگر به واسطه‌ی ترسی و به وجود آمدن نیازی به این کار، و تکیه کردن بر عصا، ستون یا تریبون چوبی مستحب می‌باشد.

پرسش ۱۱۶:

اگر امام جمعه، خود، مسافر باشد، آیا نماز جمعه‌ی او صحیح است؟ و نیز کسانی که به او اقتدا کنند، چه کسانی که نمازشان کامل است و چه کسانی که نمازشان شکسته باشد؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۱۱۷:

اگر امام در نماز جمعه بعد از قنوت دوم، بعد از رکوع، به جای این که برای سجده پایین بیاید، بار دیگر به رکوع رود، حکمش چیست؟ و اگر نماز او باطل باشد، حکم نماز مأمومین در این حالت چیست؟

پاسخ:

اگر پیش از این که سر از رکوع بردارد به یاد آورد و برای سجده تکبیر بگوید و پایین رفتن خود به سمت زمین را ادامه دهد و سجده کند، نمازش صحیح است، اما اگر به یاد نیورد تا این که سر از رکوع بردارد، نماز او و کسانی که به او اقتدا کرده‌اند باطل می‌باشد.

پرسش ۱۱۸:

آیا می‌شود انبساط (گستردن) خورشید و بالا آمدن آن را پس از طلوع خورشید، آن گونه که در آن نافله‌ی جمعه خوانده می‌شود، بیان نمایید؛ و حتی اگر امکان‌پذیر باشد بر حسب ساعت.

پاسخ:

زمان بین طلوع خورشید و زوال آن (میان روز) به سه قسمت تقسیم می‌شود: ثلث اول پس از طلوع، انبساط (گستردن) است، ثلث دوم بالا آمدن، و ثلث سوم پیش از زوال می‌باشد.

نماز آیات:

پرسش ۱۱۹:

برخی اتفاقات مثل طوفان‌ها و رعد و برق‌ها اتفاق می‌افتد، و این‌ها برای بعضی مردم باعث ترس می‌شود برای برخی دیگر نمی‌شود. آیا در این وضعیت نماز آیات واجب می‌شود؟

پاسخ:

وقتی نماز آیات واجب می‌شود که این اتفاقات برای بیش‌تر مؤمنان به اعتبار این‌که این اتفاق نشانه‌ی عذاب و یا هشدار برای اهل زمین بر شمرده می‌شوند، باعث ترس و وحشت گردد. پس موضوع فقط بر ترسناک بودن نیست؛ بلکه به خاطر ارتباط داشتن این اتفاقات ترسناک با آسمان می‌باشد (یعنی ساکنان آسمان که کارگزاران خداوند سبحانه و متعال می‌باشند).

پرسش ۱۲۰:

اگر شخصی با روش‌های علمی بداند که فردا کسوف می‌شود، و وقتی فردا آمد، فراموش کرد و غافل شود تا این‌که کسوف از بین برود و کسوف نیز جزیی بوده، و بعد از آن موضوع را به یاد آورد، آیا دانستن پیشین او به رخ دادن کسوف پیش از این‌که اتفاق بیفتد، قضای نماز را بر او واجب می‌کند؟

پاسخ:

قضا بر او واجب است.

پرسش ۱۲۱:

در نماز آیات وارد شده که بعد از حمد باید سوره خوانده شود، و اگر سوره را تمام نکرد باید آن را به آن گونه‌ای که قطع کرده است بخواند. حال آیا واجب است فقط از سوره‌هایی که دارای پنج آیه است انتخاب کند؟ اگر آیات سوره بیش‌تر یا کم‌تر از پنج آیه بود چگونه باید آن را به پنج قسمت تقسیم کند؟

پاسخ:

واجب نیست که حتماً از سوره‌هایی که دارای پنج آیه هستند انتخاب کند، و واجب نیست سوره را به تعداد رکوع‌ها تقسیم کند؛ می‌تواند در هر رکوع یک سوره بخواند، و می‌تواند سوره را بر دو رکوع، سه یا پنج رکوع تقسیم کند.

پرسش ۱۲۲:

اگر مکلف در نماز آیات حمد و آیه یا آیاتی از یک سوره را قرائت و بعد رکوع کند، سپس سوره را تکمیل و رکوع کند، آیا بعد از بلند کردن سر از رکوع باید حمد و سوره بخواند یا می‌تواند سوره یا آیاتی از سوره را بخواند و رکوع نماید؟

پاسخ:

بعد از اتمام سوره در رکوع دوم همان‌گونه که در سؤال مطرح شده است می‌تواند در رکوع سوم حمد و یک سوره‌ی کامل یا حمد و قسمتی از یک سوره را قرائت کند و در ما بقی رکوع‌ها آن سوره را تکمیل نماید.

پرسش ۱۲۳:

در نماز آیات، کسی که حمد و یک سوره‌ی کامل را بخواند و رکوع کند آیا بر او لازم است که پیش از رکوع دوم حمد و یک سوره‌ی کامل نیز بخواند و یا می‌تواند حمد و آیه‌ای قرائت کند و سپس بقیه‌ی آیات را در رکوع‌های دیگر تکمیل نماید؟

پاسخ:

می‌تواند در رکوع دوم حمد و یک سوره بخواند و جایز است که حمد و قسمتی از یک سوره را بخواند و بقیه‌ی آیات آن سوره را در رکوع‌های باقی مانده تمام کند.

پرسش ۱۲۴:

آنچه ما از عبارت موجود در «کتاب شرایع» می‌فهمیم این است که دو راه برای به جا آوردن نماز آیات وجود دارد و سؤال من این است که آیا دو راه را می‌توان در یک رکعت ادغام کرد یا کسی که روشی را شروع کرده است می‌باید براساس همان روش تمام کند؟

پاسخ:

جمع بین دو روش جایز است.

پرسش ۱۲۵:

مستحب بودن پنج قنوت در نماز آیات، آیا بر دو رکعت تقسیم می‌شود یا در هر رکعت می‌باشد؟

پاسخ:

بر دو رکعت تقسیم می‌شود.

پرسش ۱۲۶:

کسی که در تعداد رکوع‌ها در نماز آیات شک کند چه بکند؟

پاسخ:

بنا را بر کم‌ترین می‌گذارد و رکوع‌ها را تمام می‌کند و دو سجده‌ی سهو پس از نماز

به جای می آورد.

پرسش ۱۲۷:

آیا به جا آوردن نماز آیات برای کسی که در اتفاق افتادن آیه (که نماز آیات را واجب می کند) شک دارد جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

نماز درخواست باران (استسقا):

پرسش ۱۲۸:

مقصود از برگردانیدن عبا در هنگام نماز درخواست باران چیست؟

پاسخ:

یعنی آن چه بر کتف راست قرار می گیرد را برکتف چپ و آن چه بر کتف چپ قرار می گیرد را بر کتف راست برگرداند؛ یعنی عبا را پشت و رو کنی.

دو سجدهی سهو:

پرسش ۱۲۹:

در کیفیت سجدهی سهو وارد شده است که یک تشهد سبک بخواند. منظور از تشهد سبک چیست؟

پاسخ:

اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً عبده و رسوله، اللهم صل على محمد وآل محمد.

پرسش ۱۳۰:

در مورد سجده‌های سهو در خصوص امام و مأموم آمده است: «و اگر برای یکی واقع شد حکم فقط برای خود او می‌باشد». مراد از آن چیست؟

پاسخ:

یعنی: اگر برای یکی از آن دو سهوی اتفاق افتاد و برای دیگری واقع نشد، حکم فقط برای خود او است؛ یعنی در چیزی که فراموشی‌اش بر آن عارض شده است.

قضای نماز:

پرسش ۱۳۱:

آیا به جا آوردن نماز نافله‌ی مستحب برای کسی که قضای نماز واجب برعهده‌اش می‌باشد صحیح است؟ و در چه صورتی اگر داخل نماز نافله شود و در حین نماز به یادش بیاید که برعهده‌اش نماز واجبی است، باید نماز را با نیت نماز واجب دوباره شروع کند؟

پاسخ:

به جا آوردن نماز مستحبی برای کسی که قضای نماز واجبی برعهده‌اش است جایز می‌باشد، در صورتی که قضای نماز واجب، مُتَرَتَّب بر نماز حاضر نباشد. اما اگر قضای نماز واجبی که مترتب بر نماز حاضر است برعهده‌اش باشد، واجب است که او قبل

از به جا آوردن نماز نافله یا نماز واجب حاضر، قضای آن را به جای آورد و اگر نماز حاضر را شروع کرد و در اثنای آن نماز فوت شده‌ی مترتب بر نماز حاضر به یادش آمد باید از نیت نماز حاضر به نیت نماز فوت شده برگردد؛ ولی اگر وارد نماز نافله شد و در اثنای آن، نماز فوت شده به یادش آمد نباید از نیتش برگردد، بلکه باید نماز نافله را تمام کرده، سپس نماز واجب فوت شده را قضا نماید.

پرسش ۱۳۲:

اگر من در سفر و نمازم شکسته باشد و نماز ظهر و عصرم را به سبب مسافرت نخوانم و هنگامی که به منزل برسم وقت غروب باشد، چگونه باید قضای نمازم را به جا آورم، شکسته یا تمام؟

پاسخ:

آنچه فوت شده همان‌گونه که فوت شده است باید قضا شود؛ بنابراین اگر هنگام غروب در حین مسافرت یعنی پیش از رسیدن، فرا رسیده باشد، باید نماز فوت شده را به صورت شکسته قضا کنی، و اگر زمان مغرب پس از رسیدن شما به خانه و پیش از ادای نماز فرا رسیده باشد، قضای نماز را باید به صورت تمام به جا بیاوری.

پرسش ۱۳۳:

شخصی روزه‌های بسیاری برای قضا کردن دارد؛ از روزهایی که در سلامت بوده است و هم‌چنین نمازهای بسیار. اکنون بیمار است و در حال درمان. حکم قضا و کفّاره‌ی آن‌ها چیست؟

پاسخ:

بیماری که قضای نماز و روزه‌ی روزهای سلامتی بر گردن دارد، اگر امید به بهبودی

دارد، پس از بهبود یافتن آن را قضا کند و کفّاره بدهد و اگر می‌خواهد با اطعام مسکینان کفّاره دهد بر او واجب است که حتی قبل از بهبود یافتن، اقدام به اطعام مسکینان نماید. اگر بیماری او مُزمن است و نمی‌تواند قضای روزه را به جای آورد فدیهِی مشخص که برابر با $\frac{3}{4}$ کیلوگرم طعام به ازای هر روز می‌باشد، بدهد. اما در خصوص نماز، به هر صورت که می‌تواند قضا کند؛ نشسته یا به هر وضعیتی که حالش یا مریضی‌اش اجازه می‌دهد.

پرسش ۱۳۴:

بیماری که بیماری‌اش گاهی اوقات فکرش را از او می‌گیرد و باعث اشتباهاتی در فهم اوقات و احکام نمازش می‌شود، آیا در چنین وضعیتی نماز واجبی بر عهده‌اش باقی می‌ماند و اگر بهبود یافت، خودش یا اگر در چنین وضعیتی مُرد، فرزند بزرگش قضا کند؟

پاسخ:

اگر واجب بودن نماز بر خودش را به یاد داشته باشد، بر او واجب است با توجه به آنچه برایش مقدور می‌باشد، نماز بخواند، که در کتاب شرایع و جاهای دیگر بیان کرده‌ام؛ اما اگر بیماری او بر او آن‌چنان غالب می‌شود که هوشیاری‌اش را از دست می‌دهد و حتی هنگامی که بیدار است تشخیص نمی‌دهد که بر او نماز واجب است، وضعیت چنین شخصی از نظر ساقط شدن به جا آوردن و قضای نماز، همانند دیوانه و بیهوش می‌باشد.

پرسش ۱۳۵:

تارک الصلّاتی که ترک نماز برایش حلال نیست تعزیر می‌شود. تعزیر او چگونه است؟

پاسخ:

این احکام را کسی جز امام یا کسی که امام تعیینش کرده باشد اقامه نمی‌کند، و تعزیر آن - که چه مقدار است - فقط به دست امام یا کسی که از طرف امام برای این موضوع منصوب شده، می‌باشد.

نماز استیجاری:**پرسش ۱۳۶:**

یکی از مؤمنان، فقط مبلغ ۱۰ هزار به عنوان اجرت نماز پدر فوت شده‌اش، به من داده است. حکم این امانت چیست؟

پاسخ:

دریافت اجرت در برابر نماز خواندن یا روزه گرفتن به نیابت از مرده باطل است چرا که در چنین نماز و روزه‌ای نیت نزدیک شدن به خداوند سبحان نمی‌باشد؛ چرا که اگر اجرتی نباشد برای این متوفی نمازی خوانده و روزه‌ای گرفته نمی‌شد؛ بنابراین چنین نماز و روزه‌ای با نیت نزدیکی به مال انجام می‌شود نه با نیت نزدیکی به خداوند. اگر مرده پسر بزرگی که قضای آن‌چه بر ذمه‌ی والدینش است بر او واجب باشد، نداشته باشد و یا پسری دارد ولی توانایی قضای آن‌چه بر ذمه‌شان است را نداشته باشد و داوطلبی هم یافت نشود که ذمه‌ی این متوفی را بری کند، به جای هر روز روزه یک مُد طعام و به جای نماز یک شبانه‌روز نیز یک مد طعام صدقه بدهد و با این مال بر اساس تفصیلی که پیش‌تر گفته شده است عمل نماید. والحمد لله.

پرسش ۱۳۷:

و آن چه در گذشته انجام شده و مالی که در مقابلش گرفته شده، چگونه است؟

پاسخ:

در آن چه از نماز و روزه در برابر دریافت اجرت، قبلاً ادا کرده‌اید، چیزی بر شما نیست، اگر نمی‌دانستید که این‌ها بدعت است و در قرآن یا سنت منقول از پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام تشریح نشده است.

آن چه به عنوان اجرت که به جهت ادای روزه و نماز برای اموات دریافت کرده‌اید (کسانی که بر ولایت حجت خدا در زمان‌شان مردند یا کسانی که وضعیت آن‌ها را نمی‌دانید) و آن‌ها را ادا ننموده‌اید، می‌توانید مبلغ را همان‌گونه که گفته شد، به نیابت از مرده صدقه بدهید.

هم‌چنین می‌توانید آن چه از قضای نماز و روزه برای اموات که در گذشته به جا آورده و در برابرشان اجرت دریافت کرده‌اید (اگر نمی‌دانستید که دریافت اجرت در برابر قضای نماز و روزه بدعت است) اشکالی ندارد. اما اکنون می‌توانید قضای ایشان را با نیت نزدیکی به خداوند به جا آورید نه در برابر مالی که قبلاً به عنوان اجرت دریافت کرده‌اید.

در خصوص قضای نماز، قضا در شب بیست و سوم ماه رمضان برابر با هزار ماه است، و اگر بر ذمه‌ی شخصی به عنوان مثال دو سال یا ده سال یا حتی هزار ماه نماز قضا باشد، قضای یک روز در شب قدر او را کفایت می‌کند.

پرسش ۱۳۸:

اگر مکلف حکم را نداند و اموالی که از طرف میّت چه در برابر نماز و چه در برابر روزه دریافت کرده است را مصرف نموده باشد، حکمش چیست؟

پاسخ:

در صورتی که او فقیر و محتاج بوده و آن مبلغ را برای غذای خودش یا خانواده‌اش خرج کرده باشد، آن اموال صدقه از طرف مرده در عوض قضای نماز و روزه‌ای که برعهده‌اش می‌باشد محسوب می‌گردد؛ اما اگر بی‌نیاز می‌باشد همان‌طور که در جواب‌های پیشین بیان شد، بر او واجب است اموال را از طرف مرده صدقه دهد.

پرسش ۱۳۹:

و آیا گرفتن اجرت در برابر خواندن قرآن نیز همان حکم را دارد؟

پاسخ:

دریافت اجرت در برابر قرائت قرآن با صدای بلند جایز است، حتی اگر انسانی حضور نداشته باشد؛ چرا که کسانی از مومنان جنّی که دیده نمی‌شوند، حضور خواهند داشت.

نماز جماعت:

پرسش ۱۴۰:

در شرایع آمده است: «اقامه‌ی جماعت در هیچ یک از نمازهای مستحبی جز نماز طلب باران و عید فطر و قربان (اگر شرایط وجوب آن محقق نشود) جایز نمی‌باشد...». حال این عبارت نیز که در شرایع آمده است به چه معنایی می‌باشد: «و در بعضی از شرایط، شخصی که نماز با عنوان مستحبی می‌خواند، می‌تواند به کسی که نماز واجب یا نماز با عنوان مستحبی می‌خواند اقتدا کند، هم‌چنین کسی که نماز واجب می‌خواند، می‌تواند به کسی که نماز با عنوان مستحبی می‌خواند اقتدا کند»؟

پاسخ:

در این جا کسی که نماز مستحبی (نافله) می‌خواند به معنای کسی که نماز نافله‌ی مستحبی می‌خواند نیست بلکه منظور کسی است که نماز واجب را دوباره می‌خواند و عبارتی که پس از آن در شرایع آمده نیز همین مطلب را تبیین می‌کند: «مستحب است که اگر کسی نمازش را فرادی می‌خواند و همان نماز به جماعت بر پا شود، آن نماز را تکرار کند، چه امام شود و چه مأوم».

پرسش ۱۴۱:

اگر امام سوره را بعد از فاتحه از روی فراموشی یا سهو نخواند و در رکوع وارد شود، وظیفه‌ی مأوم چیست؟

پاسخ:

به همراه امام رکوع کند و چیزی بر عهده‌اش نیست.

پرسش ۱۴۲:

حکم امامت کسی که باید حد بر او جاری شود ولی هنوز اجرا نشده و از گناهش نیز توبه نموده است، چیست؟

پاسخ:

صحیح است.

پرسش ۱۴۳:

منظور از «امی» در شروط امام جماعت چیست؟

پاسخ:

یعنی کسی که نمی‌تواند بخواند و بنویسد و قرآن را درست قرائت نمی‌کند.

پرسش ۱۴۴:

آیا امام بودن «تمام» (کسی که تند و نامفهوم سخن بگوید)، فقط برای کسی که حروف را به خوبی ادا می‌کند جایز نیست یا به طور کلی جایز نمی‌باشد؟

پاسخ:

امام بودن این شخص برای کسی که قرائت نیکویی دارد جایز نمی‌باشد، و «تمامی» (کسی که تند و نامفهوم سخن می‌گوید) که امامتش جایز نیست کسی است که با قرائتش معنا تغییر می‌یابد یا آن چه قرائت می‌کند قابل فهم نمی‌باشد؛ همان‌طور که در شرایع روشن می‌باشد: «اگر امام جماعت به گونه‌ای قرائت می‌کند که معنی را تغییر می‌دهد، یا فهمیده نمی‌شود، امامتش برای کسی که می‌تواند صحیح قرائت کند، جایز نیست. هم‌چنین کسی که (در تلفظ) حروف را تغییر می‌دهد، مانند کسی که لکنت دارد یا شبیه به آن، نمی‌تواند برای کسی که صحیح قرائت می‌کند امامت کند».

پرسش ۱۴۵:

آیا مقدم داشتن شخص فقیه‌تر در نماز جماعت، به معنی فقیه‌تر به طور مطلق است یا کسی است که فقط در احکام نماز فقیه‌تر می‌باشد؟

پاسخ:

فقیه‌تر به طور مطلق.

پرسش ۱۴۶:

منظور از مهاجرین، و اعرابی که امامتش بر آن‌ها مکروه است، چیست؟

پاسخ:

اعرابی در این زمان بر کسی که سرگرم دنیا و به دینش بی‌اعتنا است، منطبق می‌باشد و مهاجرین، همان سبقت‌گرفتن در ایمان هستند؛ کسانی که جان و مال و تلاش‌شان را برای یاری دادن دین و بالا بردن کلمه‌ی الله فدا کرده‌اند.

پرسش ۱۴۷:

آیا نماز جماعت پشت امام اصلی اگر حاضر باشد، واجب است؟

پاسخ:

واجب نیست.

پرسش ۱۴۸:

اگر کسی پیش از رکوع رکعت سوم به امام ملحق شود آیا واجب است منتظر رکوع امام شود و سپس ملحق گردد، و یا تکبیر بگوید حتی اگر می‌داند زمان کافی برای قرائت حمد و سوره در اختیار ندارد؟

پاسخ:

منتظر ماندن برای رکوع امام بر او واجب نیست.

پرسش ۱۴۹:

چه چیزهایی را امام از طرف مأموم در نماز جماعت به عهده می‌گیرد؟

پاسخ:

امام اذان و اقامه را در صورتی که یکی از مأمومین متصدی آن نشده باشد بر عهده می‌گیرد. همچنین قرائت در رکعت اول و دوم را، و همچنین تکبیرهای واجب برای

رکوع و سجود و سر برداشتن از آن را به عهده می‌گیرد؛ که این‌ها برای مأموم مستحب می‌گردند.

پرسش ۱۵۰:

آیا نشستن مأموم برای انتظار، کیفیت معینی دارد؛ آن زمانی که امام تشهد وسط را می‌خواند و او در رکعت اول است، یا این‌که امام در تشهد آخر نماز است و او می‌خواهد برخیزد تا نمازش را تکمیل نماید؟

پاسخ:

مانند نشستن در نماز بنشیند.

پرسش ۱۵۱:

در مورد نماز جماعت آمده است: «زمان ایستادن برای نماز جماعت هنگامی است که مؤذن «قد قامت الصلاة» را بگوید، و بهتر از آن بعد از پایان یافتن شهادت است». منظور، کدام شهادت می‌باشد؟

پاسخ:

شهادت‌های چهارگانه.

پرسش ۱۵۲:

در مورد نماز جماعت آمده است: «اگر بین امام و مأموم، چیزی جلوی دیده شدن امام را بگیرد، نماز جماعت صحیح نیست، مگر این‌که مأموم زن باشد». سؤال این است که: آیا حکم برای زنان در خصوص مانع‌های مختلفی که با آن‌ها نماز صحیح می‌باشد، فرق می‌کند؟ مثلاً اگر مانع دیوار باشد، یا دیواری مُشَبَّک و یا با درب باز باشد، یا پرده‌ای باشد و نظایر آن.

پاسخ:

اگر دیوار مُشَبَّک باشد که به ماموم اجازه‌ی دیدن امام را می‌دهد مانع مشاهده کردن محسوب نمی‌شود، اما اگر دیوار مانع متصل شدن به امام به هر صورتی باشد تا آنجا که مانع از شنیدن شود، در این صورت چنین تصویری که در آنجا نماز جماعت برقرار است، وجود نخواهد داشت. بنابراین مانعی که نماز زن با آن پشت سر امام صحیح است مانعی است که حداقل اجازه‌ی شنیدن صدای امام یا صدایی که از مامومین برای حرکت امام منتقل می‌شود را بدهد؛ مثل پرده یا دیوار کوتاه یا دیوار از چوب نازک یا دیوار مشبک.... سایر موارد.

پرسش ۱۵۳:

اگر امام جماعت بخواهد نایبی انتخاب کند درحالی که در نماز است، چگونه نایب انتخاب کند؟ و آیا نایب می‌باید نماز آن‌ها را از همان جایی که امام رسیده است تکمیل کند؟ یا باید از ابتدا نماز را دوباره شروع نماید؟

پاسخ:

با اشاره نایب انتخاب کند یا با دستش او را جلو بیندازد، و نایب، نماز را از همان جایی که امام رسیده است تکمیل نماید.

پرسش ۱۵۴:

اگر برای امام حَدَثی رخ داد که مجبور به ترک نماز شود بدون این که کسی را به جای خودش نایب قرار دهد، آیا نماز مومنان باطل می‌شود؟ یا بر آن‌ها واجب است که نیت‌شان را به فرادی برگردانند و نمازشان را تکمیل کنند؟

پاسخ:

بهتر آن است که شخصی را به عنوان امام جلو بیندازند تا نماز را برایشان به جماعت تمام کند؛ در غیر این صورت هر یک از آنها می‌تواند نمازش را به صورت فرادی تمام کند.

پرسش ۱۵۵:

در نماز جماعت آمده است: «وهم‌چنین مستحب است شهادتین را با صدای واضح و رسا به کسانی که پشت سرش هستند، برساند». آیا منظور، دو تشهد است؟ یا شهادتین در تشهد می‌باشد؟

پاسخ:

منظور، شهادتین در تشهد است.

آنچه مربوط به مسجدها می‌شود

پرسش ۱۵۶:

به کار بستن وسایل مسجد در غیر آن جایز نیست. آیا منظور از غیر، سایر مسجدها است؟ یا به طور مطلق، غیر مسجد می‌باشد؟

پاسخ:

منظور، سایر مسجدها است.

نماز مطارده یا نماز ترس شدید:

پرسش ۱۵۷:

نماز مطارده (ترس شدید) در زمانی است که اوضاع به جنگ با شمشیر برسد. آیا این

حکم، جنگ با اسلحه‌های امروزی را هم شامل می‌شود؟

پاسخ:

بله، شامل می‌شود.

پرسش ۱۵۸:

معنای «تن به تن» ذکر شده در نماز مطارده چیست؟

پاسخ:

هنگامی است که دشمنی را تعقیب می‌کند یا دشمن او را تعقیب می‌کند.

نماز مسافر و وطن:

عبارت زیر در کتاب شرایع در مورد وطن آمده است: «وطنی که نماز در آن کامل است: جایی است که محل سکونت و استقرار او است، و هر جایی که فرد دارای ملک یا مانند آن (مثل زمین زراعی یا انفالی که با اجازه‌ی امام معصوم از آن بهره می‌برد) باشد و شش ماه پشت سر هم یا بیش‌تر در آن مکان سکونت داشته باشد، به شرطی که در آن ملک محلی برای سکونت باشد».

پرسش ۱۵۹:

اگر خانه ارثی باشد و شخص سهمی در آن داشته باشد، حکمش چگونه است؟ آیا این که خانه‌ای برای سکونت است، می‌توان حکم به وطن بودن آن مکان نمود؟

پاسخ:

می‌توان به این که آن‌جا وطنش است حکم نمود در صورتی که شش ماه پشت سر هم یا بیشتر، در آن سکونت کرده باشد، و سهم او صلاحیت سکونت در آن خانه را

می‌رساند.

پرسش ۱۶۰:

آیا با وجود این که محل سکونتش در مکانی دیگر باشد، محل تولد، وطن محسوب می‌شود؟

پاسخ:

محل تولد وطن محسوب نمی‌شود مگر با محقق شدن شروط گفته شده.

پرسش ۱۶۱:

آیا به سفر رفتن به عنوان مثال برای زیارت یا کار- و سپس بازگشتن، در شش ماه پشت سرهم بودن خللی وارد می‌کند؟

پاسخ:

ضرری نمی‌زند.

پرسش ۱۶۲:

آیا نیت رفتن از وطنش و کوچ کردنش به مکانی دیگر، تاثیری در وطن بودن مکان نیت شده از اولین روز نیت کردن به رفتن، دارد؟

پاسخ:

وطنی که شروط گفته شده در مورد آن محقق شده باشد وطن باقی می‌ماند اگرچه از آنجا هجرت کرده باشد، و از وطن بودن خارج نمی‌شود مگر با از بین رفتن شروط یاد شده. اما مکانی که در آن سکونت و استقرار دارد اگر ملکی در آنجا نداشته باشد، نماز در آنجا کامل است، ولی اگر از آنجا هجرت کند و در سفری از آنجا عبور نماید، نمازش در آنجا شکسته است و سفرش را قطع نمی‌کند.

پرسش ۱۶۳:

اگر کسی از وطن سابقش روی گردان نشده باشد ولی سال‌ها در مکان دیگری زندگی کرده و برای سکونت به آن‌جا برگشته باشد، آیا هنوز مکان اول، وطن محسوب می‌شود؟

پاسخ:

در مکان زندگی او مادامی که در آن‌جا استقرار و سکونت دارد نمازش تمام است تا هنگامی که از آن‌جا هجرت کند و از آن‌جا روی گردان شود. اما وطنی که شروط یاد شده در مورد آن محقق شده باشد، وطن او باقی می‌ماند و نماز در آن‌جا تمام است مگر هنگامی که شروط مذکور از بین برود؛ و این‌که او از آن‌جا هجرت کند یا از سکونت در آن‌جا روی گردان شود، به وطن بودنش نمی‌زند.

پرسش ۱۶۴:

کسی که مستأجر است و ملکی در شهری که در آن سکونت می‌کند ندارد، آیا آن‌جا وطن او به حساب می‌آید، با وجود این‌که سال‌ها در آن ساکن بوده است؟

پاسخ:

در مکان سکونت و استقرارش از روز اولی که در آن‌جا ساکن شده تا زمانی که مقرر کرده در آن‌جا سکونت کند، نمازش تمام است؛ ولی اگر از آن‌جا مهاجرت کند و از آن مکان روی بگرداند، اگر در طول سفرش از آن‌جا گذر کند، نمازش تمام نیست، در صورتی که در آن‌جا ملکی نداشته باشد، هر چند سکونت پیشینش در این مکان بوده باشد.

مسئله کثیر السفر (سفر پیش از در وطن ماندن):

این عبارت در کتاب شرایع در رابطه با کسی است که نمازش تمام می‌باشد: «ضابطه و ملاک تشخیص کثیرالسفر این است که کسی که سفرش به شکل مستمر چهار روز در هفته، یا شانزده روز در ماه یا شش ماه و یک روز در سال باشد، باید نمازش را در سفر کامل بخواند و روزه بگیرد، و از زمانی که بفهمد وضعیتش چنین است حکم نماز و روزه‌اش این گونه خواهد بود، حتی اگر اولین روز سفرش باشد».

پرسش ۱۶۵:

و اولین دفعه‌ای که شروع می‌کند و پیش از این که این مدت سپری شود، چگونه است؟

پاسخ:

در پاسخ بالا موجود است: «و از زمانی که بفهمد وضعیتش چنین است حکم نماز و روزه‌اش این گونه خواهد بود، حتی اگر اولین روز سفرش باشد».

پرسش ۱۶۶:

اگر کسی قراردادی بسته باشد تا کاری را در مدت مثلاً هشت ماه انجام دهد و او پنج روز در هفته برای کارش مسافرت کند، حکمش چگونه است؟

پاسخ:

کمترین مدت زمانی که نماز در آن تمام است شش ماه می‌باشد؛ یعنی اگر قراردادش شش ماه و بیش‌تر است، نمازش تمام است.

پرسش ۱۶۷:

اگر کسی کارش یک روز در میان یا یک هفته در میان باشد و بیش‌تر در سفر باشد

تا در وطن، ولی کارش همیشگی نباشد، یعنی چه بسا به مدت یک هفته یا یک ماه یا دو ماه مشغول کار باشد در حالی که مدت را نمی‌داند ولی در هر حال از شش ماه کمتر باشد، یعنی به این ترتیب با قرارداد یک ماه در میان یا بدون قرارداد کار می‌کند و فرقی نمی‌کند که تکرار آن از جانب او باشد یا از صاحب کار، چه باید بکند؟

پاسخ:

همانند این شخص، نمازش تمام نیست مگر این که شش ماه از کارش بگذرد؛ یعنی اگر شش ماه به همین حالت باقی باشد، بعد از آن، نمازش کامل است حتی اگر قراردادش هفتگی یا کارش روزانه باشد.

پرسش ۱۶۸:

این‌ها بعد از این که در وضعیت‌شان استقرار یافت در سفر، نمازشان را تمام می‌خوانند و پس از این که شش ماه یا بیشتر از کارشان سپری شود یا سفری که از مدت در وطن بودن‌شان بیشتر باشد. اگر کار یا سفر را ترک می‌کنند، ترک کردن‌شان به معنای روی گردانیدن نیست و فقط به دنبال کار دیگری می‌گردند یا به دلیل اتفاق دیگری است و یا حکم این‌ها اگر برای یک روز یا دو روز مسافرت کنند چیست؟ آیا وضعیت‌شان همانند گذشته است؟ یا در سفر، نمازشان شکسته می‌شود؟

پاسخ:

وضعیت‌شان همان گونه که بوده است ادامه خواهد یافت حتی اگر در خانه‌های‌شان بمانند، تا زمانی که از وضعیت گذشته‌شان روی نگردانند، تا این که شش ماه سپری شود؛ یعنی اگر یکی از آن‌ها یک روز برای مثال به زیارت یا معالجه برود باز هم نمازش تمام خواهد بود.

پرسش ۱۶۹:

اگر یکی از آن‌ها از اولین روز ترک وطن برای مسافرت، بداند که به زودی از سفر به مدت بیشتر از شش ماه باز می‌گردد، ولی نه به طور دائم؛ وضعیت او چگونه خواهد بود؟

پاسخ:

این شخص از اولین روزی که وطن را برای سفر ترک می‌کند به هر مکانی که مسافرت کند نمازش شکسته است.

این پایان آن چیزی است که در این قسمت از پاسخ‌های سید احمدالحسن که سلام و صلوات پروردگارم بر او باد، در آنچه مربوط به احکام نماز بود تدوین نمودم. از خداوند متعال می‌خواهم که منفعت آن بندگان مومنش را در بر بگیرد. حمد و ستایش تنها از آن خداوند، پروردگار جهانیان است؛ و سلام خداوند بر برترین خلقش، محمد و آل پاک و مطهر او، امامان و مهدیین، و سلام تام بر آن‌ها باد!

فهرست

- ۷.....مقدمات نماز.....
- ۱۶.....لباس نمازگزار.....
- ۲۳.....مکان نمازگزار:.....
- ۲۹.....اذان و اقامه.....
- ۳۵.....افعال نماز.....
- ۴۸.....نماز جمعه:.....
- ۵۴.....نماز آیات:.....
- ۵۷.....نماز درخواست باران (استسقا):.....
- ۵۷.....دو سجدهی سهو:.....
- ۵۹.....قضای نماز:.....
- ۶۲.....نماز استیجاری:.....
- ۶۵.....نماز جماعت:.....

آنچه مربوط به مسجدها می شود.....۷۳

نماز مطارده یا نماز ترس شدید:.....۷۳

نماز مسافر و وطن:.....۷۴

مسئله‌ی کثیر السفر (سفر بیش از در وطن ماندن):.....۷۷